

**ПЕДАГОГІЧНА СИСТЕМА ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ У ГАЛУЗІ
НАРОДНОГО ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА**

4. Kontsepsiia zmistu osvity dlia yevropeiskoho vymiru Ukrainy (2005). [Conception of the content of European dimension for Ukraine]. *Open Lesson*, No. 13–16, pp. 44–50. [in Ukrainian].

5. Savchenko, O. (1996). Tsili i tsinnosti reformuvannia suchasnoi shkoly [Goals and values of modern school reforming]. *Education Way*, No. 1, pp. 20–23. [in Ukrainian].

6. Furman, A. (2004). Teoriia i praktyka rozvyvalnoho pidruchnyka [Theory and practice of the development-oriented textbook]. Ternopil, 288 p. [in Ukrainian].

7. Drew, H. (2020). What is the Humanistic Theory in Education? Available at: <https://helpfulprofessor.com/humanist-theory-in-education/> [in English].

Стаття надійшла до редакції 15.08.2022

УДК 37.01:745/749

DOI:

Леонід Оршанський, доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри технологічної та професійної освіти
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

Галина Мельник, кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри технологічної та професійної освіти

Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

Галина Ліщинська-Кравець, старший викладач кафедри технологічної та професійної освіти
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

**ПЕДАГОГІЧНА СИСТЕМА ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ У ГАЛУЗІ
НАРОДНОГО ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА**

У статті розкривається досвід впровадження цілісної педагогічної системи фахової підготовки студентів у галузі декоративно-ужиткового мистецтва та його викладання в школі. Ця педагогічна система передбачає: по-перше, глибоке вивчення історії та мистецьких традицій рідного краю; по-друге, оволодіння техніками рисунку і формотворення, уміннями розробляти орнаментальні композиції, підбирати гармонійну кольорову гаму, проектувати та втілювати творчий задум у матеріалі; по-третє, опанування методикою викладання народного декоративно-ужиткового мистецтва у школі. Основними завданнями цієї педагогічної системи, крім формування мистецьких, техніко-технологічних і методичних знань, спеціальних умінь і навичок виготовлення декоративно-ужиткових виробів, є розвиток у студентів творчих здібностей, стійкого інтересу до художньо-трудової діяльності, виховання бережливого ставлення до традицій народного мистецтва, прилучення їх до краєвих надбань національної культури.

Ключові слова: народне декоративно-ужиткове мистецтво; студенти; педагогічний заклад вищої освіти; інтегрований культурно-освітній простір.

Лит. 18.

Leonid Orshanskiy, Doctor of Science (Pedagogy), Professor,
Head of the Technological and Professional Education Department
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

Halyna Melnyk, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the
Technological and Professional Education Department

Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University
Halyna Lishchynska-Kravets, Senior Lecturer of the
Technological and Professional Education Department
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

**PEDAGOGICAL SYSTEM OF PROFESSIONAL TRAINING
OF FUTURE TEACHERS OF TECHNOLOGIES IN THE FIELD
OF FOLK DECORATIVE AND APPLIED ARTS**

The article reveals the experience of implementing a holistic pedagogical system of professional training of students in the field of decorative and applied art and its teaching at school. This pedagogical system involves: first, a deep study of the history and artistic traditions of the native region; secondly, mastering the techniques of drawing and shaping, the skills to develop ornamental compositions, to select a harmonious color scheme, to project and implement a creative idea in the material; thirdly, mastering the method of teaching folk decorative and applied art at school. The main tasks of this pedagogical system, in addition to the formation of artistic, technical-technological and methodical knowledge, special skills and skills in the manufacture of decorative and useful products, are the development of the students' creative abilities, persistent interest in artistic and labor activities, nurturing a careful attitude to the traditions of folk art, bringing them to the best assets of national culture.

It was found that an important condition for the success of the professional training of future teachers of technology is the observance of the continuity and sequence of the creative process: from the emotional attitude of the student to a specific object (a certain type of decorative and applied art and its local originality), mastering and understanding the history of its origin and development, design of forms, selection of color relationships, creation of compositional patterns of ornaments, etc., to the formation of practical skills and abilities on this basis. It has been confirmed that an important factor in the process of professional training of future technology teachers by means of folk decorative and applied art is the appeal to folk pedagogy, when the traditions of a certain ethnographic group of the Carpathian region are considered in unity with the general cultural and artistic and aesthetic traditions of the Ukrainian people. It is this unity of the local and the general that enables the preservation and development of national culture, its adaptation in modern conditions and, most importantly, the transmission of artistic traditions to future generations.

Keywords: folk decorative and applied art; students; pedagogical institution of higher education; integrated cultural and educational space.

Постановка проблеми. Аксиоматичною є теза про те, що в інтегрованому культурно-освітньому просторі закладу освіти визначальне місце належить мистецтву, яке закладає підґрунтя для соціокультурної адаптації здобувачів освіти, набуття ними етнокультурного досвіду, виховання громадянськості та любові до України та її народу. Відомо, що головним завданням навчання будь якого виду мистецтва є прилучення школярів або студентів до світової художньої культури та естетичне виховання на її кращих зразках. Водночас, як вказував І. Язюн, саме локальний, місцевий регіональний компонент є найважливішим в естетичному вихованні особистості [6]. Відтак мистецтво слід розглядати як спосіб “гуманної соціокультурної трансформації людини та природи” [2, 312], органічний зв’язок людини з навколишнім світом, тому його усвідомлення й освоєння як у вигляді світової художньої спадщини, так і культурних традицій рідного краю є важливим аспектом освітньої діяльності закладу освіти. Щодо останньої тези, то свого часу академік Д. Ліхачов, надаючи першочергового значення саме вихованню любові до рідного краю, рідної культури, рідної мови, рідного села чи містечка, зазначав: “Як виховати цю любов? Вона починається з малого – з любові до сім’ї, до свого житла, до своєї школи. Поступово розширюючись, ця любов до рідного переходить у любов до своєї країни – до її історії, її минулого і сьогодення, а потім до всього людства, до людської культури” [15, 82].

Звісно яскравим виразником усього рідного виступає народне декоративно-ужиткове мистецтво, в якому визначальною ознакою є єдність етичного й естетичного, тому воно, зазвичай, викликає духовно-моральне задоволення, художньо-естетичну насолоду та радість від творчості. Естетичне ставлення людини до навколишнього світу проявляється у різних формах і, зокрема, у декоративно-ужитковій діяльності, якій притаманний художньо-творчий характер. Краса вноситься у предметний світ якісними виробами декоративно-ужиткового мистецтва, що сприяє розвитку художнього смаку, формуванню естетичного ставлення до навколишньої дійсності. І це дійсно так, адже на думку Р. Захарчук-Чугай, народне декоративно-ужиткове мистец-

тво – це “всеохоплююче духовно-мистецьке явище національної культури, яке художньо-естетично формує матеріальне, предметно-просторове середовище, створене людиною. Це мистецтво виготовлення, прикрашання численних виробів релігійного, побутового, обрядового призначення – для одягу, інтер’єрів житлових, громадських будівель, храмів, придорожніх, намогильних хрестів і святкових подій, обрядів, театральних вистав, фестивалів тощо. До нього належить численна різновидність виготовлених вручну виробів..., які розкривають невичерпне багатство творчих сил народу, вершини його мистецького хисту в галузі пластичності, формотворення, орнаментальної, живописної, графічної культури” [18, 9].

Отже, народне декоративно-ужиткове мистецтво, будучи одним із основних напрямів естетичного, трудового, морального виховання виступає важливим чинником гармонійного розвитку особистості. Саме завдяки спілкуванню з цим видом мистецтва в умовах педагогічного закладу вищої освіти у студентів прищеплюється любов і розуміння свого рідного краю, українського народу, його історії, культури та традицій.

Аналіз основних досліджень і публікацій. У вивчення цієї проблеми вагомий внесок зробили відомі вчені-педагоги і мистецтвознавці, окресливши основні положення про сутність, зміст і потенціал народного декоративно-ужиткового мистецтва: Є. Антонович [1], Г. Бучківська [3], О. Воропай [4], Л. Ейвас [5], Т. Кара-Васильєва [7], Д. Кравич [8], Л. Масол [9], К. Матейко [10], В. Радкевич [12], О. Рудницька [13], І. Свойнтяк [14], В. Титаренко [16], О. Тищенко [17] та ін. Їхні наукові розвідки й критичний аналіз проблем, пов’язаних із відновленням, вивченням і використанням народних художніх традицій декоративно-ужиткового мистецтва в освітньо-виховній діяльності є надзвичайно цінними та корисними. Проте, слід визнати, що у педагогічних закладах вищої освіти потенціал народного декоративно-ужиткового мистецтва, як умова виховання та фахової підготовки студентської молоді, використовується недостатньо широко. Це певною мірою пояснюється відсутністю цілеспрямованої, системної роботи з використання народного декоративно-ужиткового мистецтва в освітньому про-

цесі, а також низьким рівнем розробленості змісту, форм і методів прилучення студентів до цього виду мистецтва з урахуванням гармонійного поєднання регіонально-національних традицій та загальнопедагогічних вимог.

Мета статті – розкрити педагогічні аспекти фахової підготовки майбутніх учителів технологій у галузі народного декоративно-ужиткового мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Як визнають мистецтвознавці, саме народне декоративно-ужиткове мистецтво за своєю глибинною сутністю представляє споконвічні національні традиції, виражає національний характер певного етносу [4]. Предмети декоративно-ужиткового мистецтва є цінними історичними пам'ятниками, які свідчать не лише про життя і побут людей, а й художній смак, переваги, потреби й уподобання представників певного етносу та характеризують певний історичний період.

Декоративно-прикладне мистецтво Карпатського регіону, незважаючи на певні відмінності у лемків, бойків та гуцулів, представляє “єдиний комплекс взаємодоповнюючих етнокультурних художніх елементів” [8, Ч. 1, 39]. Багатозначність художнього мислення карпатських народних майстрів при простоті й безпосередності виконання, розмаїття декоративних форм і кольорової гами, строкатість орнаментальних мотивів та технік їх виконання – все це у поєднанні з оригінальністю композиційних рішень підкреслює своєю дивовижною теплотою та душевністю. Житло, предмети побуту, одяг, прикраси та багато інших предметів повсякденного вжитку є яскравим ілюструванням культурної особливості корінних мешканців Карпатського регіону. Говорячи про народне декоративно-ужиткове мистецтво карпатців можна відзначити такі його види та техніки, як килимарство, ткацтво, вишивка (одягового та інтер'єрного призначення), художні вироби з металу та дерева, гончарство й ін. Більшість з цих предметів мали суто утилітарне призначення, а окремі – служили декором приміщень карпатських хат, які представляли собою трикамерну будівлю з входом із довшого боку.

Учені-педагоги з'ясували, що у процесі пізнання народного декоративно-ужиткового мистецтва, оволодіння техніками виконання окремих його видів в особистості формуються глибокі образні уявлення, певний склад мислення, художня уява, виникає творча активність, розвиваються естетичні почуття та художній смак. Тут необхідно зауважити той факт, що на тлі перерахованого, важливим є прояви різноманітних здібностей, і передовсім, художніх, а у подальшому й інтелектуальних. “Складаючи органічну частину предметного середовища, з яким повсякденно стикається людина, твори декоративно-ужиткового мистецтва своїми естетичними рисами, образним строєм і характером постій-

но впливають на душевний стан людини, її настрої, є важливим джерелом емоцій, що впливають на її ставлення до навколишнього світу” [5, 23].

Сьогодні однією з основних суспільних потреб є якісна фахова підготовка вчителів технологій для Нової української школи, які повинні володіти високим рівнем професійних компетентностей, вправністю рук й глибокою ерудицією, мати розвинені педагогічні здібності, художньо-образне та технічне мислення, а головне – бути здатними до творчої продуктивної діяльності, котра повсякчас екстраполюється на вихованців. Практика свідчить, що важливою умовою прилучення майбутніх учителів технологій до народного декоративно-ужиткового мистецтва, формування і розвитку у них художньо-творчих здібностей, естетичних смаків, спеціальних мистецьких і технологічних знань, умінь і навичок формотворення й орнаментування, є неперервність системи навчання. Адже розвиток вище зазначених якостей майбутнього педагога – це тривалий процес, який розпочинається з раннього дитинства, першої коліскової матері та продовжується часом все життя, змінюючись на різних його етапах залежно від зміни місця проживання, сфери діяльності й особливостей виховання та розвитку у родині. У зв'язку з цим, важливою умовою є неперервність і взаємовплив художньої та технологічної освіти, наступність між їх рівнями та ступенями. На сьогоднішній день ми стоїмо на початку шляху формування такої системи неперервної освіти (дитячий садок – школа з поглибленим вивченням декоративно-ужиткового мистецтва – мистецький або педагогічний фаховий коледж – університет) і з упевненістю можна говорити, що виразні зміни тут вже намічені та певні позитивні результати отримані. Про це свідчить багаторічний досвід фахової підготовки учителів технологій у провідних педагогічних університетах України – Дрогобицькому, Вінницькому, Уманському, Полтавському та ін.

Щодо фахової підготовки майбутніх учителів технологій до творчої художньо-трудової діяльності на традиціях народного декоративно-ужиткового мистецтва Карпатського регіону, то цей процес був розпочатий зі створення в 1991 р. у Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка спеціальної кафедри методики та історії народних художніх промислів. У концепцію діяльності цієї кафедри було покладено ідею підготовки творчих педагогічних кадрів, які б на високому фаховому рівні займалися відродженням, популяризацією і розвитком народного декоративно-ужиткового мистецтва, передовсім Бойківщини.

Створювалася кафедра методики та історії народних художніх промислів не на порожньому місці, а в результаті багаторічної творчої діяльності відділення народної вишивки факультету громад-

**ПЕДАГОГІЧНА СИСТЕМА ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ У ГАЛУЗІ
НАРОДНОГО ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА**

ських професій під керівництвом М. Кот та О. Луцишин. Як свідчать архівні дані, за роки роботи відділення понад 500 студенток навчилися вміло поєднувати різні вишивальні техніки, створювати високохудожні вироби одягового й інтер'єрного призначення. Майбутні педагоги ґрунтовно вивчали передовсім особливості карпатських вишивок, властиві Бойківщині, Гуцульщині та Лемківщині, досліджували ареали та специфіку їх поширення, орнаментальні та кольорові поєднання, локальну своєрідність і характерні відмінності. Результат не забарився і карпатські рушники, серветки, доріжки, наволочки, блузи, сорочки, створені руками талановитих студенток, через доволі короткий відтинок часу вже експонувалися у різних музеях і на виставках в Україні та за кордоном. Успіх був незмінний, а визнанням творчих заслуг дрогобицьких студенток стало прийняття кращих з них у члени Спільки майстрів народного мистецтва України.

Упродовж тривалого часу викладачами кафедри була відпрацьована чітка система навчання майбутніх учителів технологій різним видам і технікам народного декоративно-ужиткового мистецтва. Так, на практичних заняттях використовуються різні засоби, форми та методи впливу на формування художньо-проектних і технологічних вмінь, розвиток творчих здібностей студентів. Однак цей вплив є не лише результатом спеціальної організації освітнього процесу, а передовсім особливою формою творчого спілкування, співпраці та співтворчості студентів і викладачів. Особлива увага звертається на креативні свободи студентів, більше часу приділяється саморозвитку і самовдосконаленню у процесі творчої діяльності. Відтак освітній процес має індивідуалізований особистісний, творчий характер, звернений у кожному конкретному випадку до конкретного студента та спрямований на забезпечення якісного кінцевого результату – проектування та виготовлення декоративно-ужиткового виробу високого художнього рівня.

У процесі практичних занять особлива увага звертається на створення декоративно-ужиткових виробів, яким притаманний місцевий колорит, форма й орнамент, що своєю чергою сприяє постійному творчому пошуку нових ідей на основі усталених локальних традицій. При цьому освітній процес здійснюється у такій послідовності: 1) стимулювання емоційного інтересу до предмету – майбутнього декоративно-ужиткового виробу; 2) пізнання локальних композиційних особливостей форми й орнаменту, властивостей матеріалів і сировини, технологічної послідовності виготовлення декоративно-ужиткового виробу; 3) формування художньо-проектних, техніко-технологічних, екологічних і підприємницьких компетентностей.

Зазначимо, що важливою умовою успішності фахової підготовки майбутніх учителів технологій

є дотримання неперервності та послідовності творчого процесу: від емоційного ставлення студента до конкретного об'єкту (певного виду декоративно-ужиткового мистецтва та його локальної своєрідності), освоєння й розуміння історії його виникнення та розвитку, проєктування форм, підбору колірних відношень, створення композиційних схем орнаментів тощо до формування на цій основі практичних умінь і навичок.

На заняттях з декоративно-ужиткового мистецтва завжди панує творча, невимушена атмосфера, а сам освітній процес приносить студентам неабияку насолоду, хоча й вимагає певних інтелектуальних та емоційних зусиль. Тому необхідно свідомо прискорювати підготовчі, формуючі етапи навчання, занурюючи студентів у творчу художньо-проектну атмосферу зі створення форм і декору майбутніх декоративно-ужиткових виробів на основі локальних мистецьких традицій.

Практика показує, що навчання студентів різним видам народного декоративно-ужиткового мистецтва слід здійснювати на етапі формування знань – від вивчення найбільш загальних категорій, принципів конкретного виду мистецтва до пізнання часткових форм, способів орнаментування, технологій виготовлення. Водночас практична діяльність має проходити такі етапи: від формування простих умінь, навичок і прийомів роботи з матеріалами та сировиною, репродуктивної інтерпретації традиційних виробів до більш складних, творчих методів перевтілення форм, змісту і образів у твори високої естетичної якості.

Практичний етап оволодіння різними видами декоративно-ужиткового мистецтва полягає у передачі студентам секретів технічної майстерності, прийомів формотворення, закономірностей і засобів орнаментування, способів виявлення художніх образів та їх семантичного змісту, що несуть у собі життєстверджуючий характер народного мистецтва, яскраву, розкуту, лаконічну мову, запозичену зі світу природи, у скарбниці фольклору, в народних звичаях та обрядах. У сукупності ці особливості розвивають у студентів високі емоційні почуття, оптимістичне ставлення до життя, плакають кращі риси національного характеру, формують творчу особистість.

Створюючи декоративно-ужиткові вироби, студенти одночасно розвивають у собі щось нове – здатність творити. Відтак формування особистості у творчій практичній діяльності є головним постулатом у фаховій підготовці майбутніх учителів технологій у галузі народного декоративно-ужиткового мистецтва. Через творчу працю, яка дає максимальну можливість розкрити внутрішній світ майбутнього педагога, проходять найактивніші процеси творчої матеріалізації його духу, самовияву та самоствердження. Завдяки системному творчому

**ПЕДАГОГІЧНА СИСТЕМА ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ У ГАЛУЗІ
НАРОДНОГО ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА**

процесу зі створення декоративно-ужиткових виробів у студентів розвивається творчий потенціал, виховується позитивне ставлення до праці як першої життєвої необхідності та насолоди, формується потреба побудови творчого процесу у майбутній педагогічній діяльності. Художньо-трудові процеси, які лежать в основі творчої роботи студентів, викликають прояви продуктивної уяви, фантазії, без яких не існує емоційної культури, формують такі риси характеру, як почуття власної гідності, наполегливість у подоланні труднощів, цілеспрямованість, вміння пізнавати явища життя у всіх його складнощах і суперечностях.

Досвід показує, що при створенні студентами конкретних декоративно-ужиткових виробів важливо дотримуватися єдності рекомендацій, на основі яких побудована структура творчої діяльності. Із цією метою викладачами кафедри підготовлені методичні поради, які визначають орієнтири, відповідні вимогам сьогодення, пропонують нові підходи до організації творчого процесу, художньо-естетичного, трудового і патріотичного виховання студентів. Все це відбувається на тлі глибокого прилучення студентів до історії етнографічних груп українців, котрі проживали і проживають в Карпатському регіоні, де природне та культурно-мистецьке середовище виступає творчим джерелом художніх образів й емоційного настрою.

Важливим чинником у процесі фахової підготовки майбутніх учителів технологій засобами народного декоративно-ужиткового мистецтва є звернення до народної педагогіки, коли традиції певної етнографічної групи Карпатського регіону розглядаються в єдності із загальнокультурними та художньо-естетичними традиціями українського народу. Саме така єдність локального та загального уможливорює збереження і розвиток національної культури, її адаптацію в сучасних умовах та найголовніше – передачу мистецьких традицій прийдешнім поколінням.

Висновки. Отже, у Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка впроваджена цілісна педагогічна система фахової підготовки студентів у галузі декоративно-ужиткового мистецтва та його викладання в школі, яка передбачає: по-перше, глибоке вивчення історії та мистецьких традицій рідного краю; по-друге, оволодіння техніками рисунку і формотворення, уміннями розробляти орнаментальні композиції, підбирати гармонійну кольорову гаму, проектувати та втілювати творчий задум у матеріалі; по-третє, опанування методикою викладання народного декоративно-ужиткового мистецтва у школі. Основними завданнями цієї педагогічної системи, крім формування мистецьких, техніко-технологічних і методичних знань, спеціальних умінь і навичок виготовлення декоративно-ужиткових виробів, є роз-

виток у студентів творчих здібностей, стійкого інтересу до художньо-трудої діяльності, виховання бережливого ставлення до традицій народного мистецтва, прилучення їх до кращих надбань національної культури.

Таким чином, активне засвоєння спадщини народного декоративно-ужиткового мистецтва, як своєрідної форми творчої художньо-трудої діяльності, має важливе значення у розвитку особистості студента, вихованні людини майбутнього. Воно нині перебуває в колі найвагоміших взаємозв'язків культурного процесу – колективного, індивідуального й національного, котрі, своєю чергою, генерують і збагачують виховні функції народного мистецтва у формуванні особистості на новому історичному етапі розвитку незалежної Української держави.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонович С.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів: Світ, 1993. 272 с.
2. Борисов В.В. Теоретико-методологічні засади формування національної самосвідомості учнівської та студентської молоді : дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.07. Київ, 2008. 528 с.
3. Бучківська Г.В. Система професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва: монографія / за наук. ред. Г.В. Терещука. Хмельницький: ПП Заколотний М.І., 2019. 420 с.
4. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. Київ: Фоліо, 2013. 508 с.
5. Ейвас Л.Ф. З досвіду підготовки вчителів декоративно-прикладного мистецтва в Україні : монографія. Кривий Ріг: КП ДВНЗ "КНУ", 2016. 140 с.
6. Зязюн І.А., Семашко О.М. Національна державна комплексна програма естетичного виховання. *Рідна школа*. 1995. № 12. С. 29–52.
7. Кара-Васильєва Т.В., Чегусова З.А. Декоративне мистецтво України ХХ ст.: У пошуках "великого стилю". Київ: Либідь, 2005. 280 с.
8. Кривавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво: навч. посіб. у 3-х ч. Львів: Світ, 2003. Ч. 1. 256 с.; 2004. Ч. 2. 268 с.; 2005. Ч. 3. 268 с.
9. Масол Л.М., Ничкало С.А., Веселовська Г.І., Оніщенко О.З. Художня культура України : навч. посіб. / за заг. ред. Л.М. Масол. Київ: Вища школа, 2006. 239 с.
10. Матейко К.І. Український народний одяг. Київ: Наукова думка, 1977. 224 с.
11. Никорак О. Українська народна тканина ХІХ – ХХ ст.: типологія, локалізація, художні особливості. Львів: Ін-т народознавства НАН України, 2004. Ч. 1. 584 с.
12. Радкевич В.О., Пашенко Г.М. Технологія вишивки. Київ: Вища школа, 1997. 299 с.
13. Рудницька О.П. Українське мистецтво у полікультурному просторі: навч. посіб. Київ: Екс Об, 2000. 208 с.
14. Свойнтяк І. Гуцульські вишивки Карпат: Мистецтво орнаменту. Івано-Франківськ, 2005.
15. Система эстетического воспитания школьников / Б.Т. Лихачев, Е.В. Квятковский, А.И. Буров и др.]; под ред. С.А. Герасимова. Москва: Педагогика, 1983. 264 с.

**ПЕДАГОГІЧНА СИСТЕМА ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ У ГАЛУЗІ
НАРОДНОГО ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА**

16. Титаренко В.П. Народні промисли України : навч. посіб. Полтава: Полтавський літератор, 2011. 519 с.

17. Тищенко О.Р. Історія декоративно-прикладного мистецтва України (XII–XVIII ст.). Київ: Либідь, 1992. 192 с.

18. Українське народне декоративне мистецтво : навч. посіб. / Р.В. Захарчук-Чугай, С.А. Антонович. Київ: Знання, 2012. 342 с.

REFERENCES

1. Antonovych, Ye.A., Zakharchuk-Chuhai, R.V. & Stankevych, M.Ie. (1993). Dekoratyvno-prykladne mystetstvo [Arts and crafts]. Lviv, 272 p. [in Ukrainian].

2. Borysov, V.V. (2008). Teoretyko-metodolohichni zasady formuvannya natsionalnoi samosvidomosti uchnivskoi ta studentskoi molodi [Theoretical and methodological foundations of the formation of national self-awareness of pupils and student youth]. *Doctor's thesis*. Kyiv, 528 p. [in Ukrainian].

3. Buchkivska, H.V. (2019). Systema profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv na zasadakh narodnoho dekoratyvno-uzhytkovoho mystetstva [System of professional training of future primary school teachers on the basis of folk decorative and applied art]. Monograph. (Ed.). H.V. Tereshchuk. Khmelnytskyi, 420 p. [in Ukrainian].

4. Voropai, O. (2013). Zvychai nashoho narodu [Customs of our people]. *Ethnographic essay*. Kyiv, 508 p. [in Ukrainian].

5. Eivas, L.F. (2016). Z dosvidu pidhotovky vchyteliv dekoratyvno-prykladnoho mystetstva v Ukraini [From the experience of training teachers of decorative and applied arts in Ukraine]. Monograph. Kryvyi Rih, 140 p. [in Ukrainian].

6. Ziazun, I.A. & Semashko, O.M. (1995). Natsionalna derzhavna kompleksna prohrama estetychnoho vykhovannia [National state comprehensive program of aesthetic education]. *Native school*. No. 12. pp. 29–52. [in Ukrainian].

7. Kara-Vasylieva, T.V. & Chehusova, Z.A. (2005). Dekoratyvne mystetstvo Ukrainy XX st.: U poshukakh "velykoho stylu" [Decorative art of Ukraine of the 20th century: In search of "great style"]. Kyiv, 280 p. [in Ukrainian].

8. Krvavych, D.P., Ovsiihuk, V.A. & Cherepanova, S.O. Ukrainiske mystetstvo: navch. posib. u 3-ku ch. [Ukrainian art: education. manual in the 3rd vol]. Lviv, 2003. part. 1. 256 p.; 2004. part. 2. 268 p.; 2005. part. 3. 268 p. [in Ukrainian].

9. Masol, L.M., Nychkalo, S.A., Veselovska, H.I. & Onishchenko, O.Z. (2006). Khudozhnia kultura Ukrainy: navch. posib. [Artistic culture of Ukraine: teaching. manual]. (Ed.). L.M. Masol. Kyiv, 239 p. [in Ukrainian].

10. Mateiko, K.I. (1977). Ukrainyski narodnyi odiah [Ukrainian folk clothes]. Kyiv, 224 p. [in Ukrainian].

11. Nykorak, O. (2004). Ukrainska narodna tkanyna XIX–XX st.: typolohiia, lokalizatsiia, khudozhni osoblyvosti [Ukrainian folk fabric of the 19th – 20th centuries: typology, localization, artistic features]. Lviv, part. 1. 584 p. [in Ukrainian].

12. Radkevych, V.O. & Pashchenko, H.M. (1997). Tekhnolohiia vyshyvky [Embroidery technology]. Kyiv, 299 p. [in Ukrainian].

13. Rudnytska, O.P. (2000). Ukrainiske mystetstvo u polikulturnomu prostori: navch. posib. [Ukrainian art in a multicultural space: teaching. manual]. Kyiv, 208 p. [in Ukrainian].

14. Svointiak, I. (2005). Hutsulski vyshyvky Karpat: Mystetstvo ornamentu [Hutsul embroideries of the Carpathians: Art of ornamentation]. Ivano-Frankivsk. [in Ukrainian].

15. Sistema esteticheskogo vospitaniya shkolnikov [The system of aesthetic education of schoolchildren]. B.T. Likhachev, Ye.V. Kvyatkovskiy, A.I. Burov et al; (Ed.). S.A. Gerasimova. Moscow, 264 p. [in Ukrainian].

16. Tytarenko, V.P. (2011). Narodni promysly Ukrainy: navch. posib. [Folk crafts of Ukraine: teaching. manual]. Poltava, 519 p. [in Ukrainian].

17. Tyshchenko, O.R. (1992). Istoriiia dekoratyvno-prykladnoho mystetstva Ukrainy (XXII–XVIII st.) [History of decorative and applied arts of Ukraine (XII–XVIII centuries)]. Kyiv, 192 p. [in Ukrainian].

18. Ukrainiske narodne dekoratyvne mystetstvo: navch. posibnyk [Ukrainian folk decorative art: teaching. manual]. R.V. Zakharchuk-Chuhai, Ye.A. Antonovych. Kyiv, 2012. 342 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 16.08.2022

“Мистецтво навчання є мистецтво пробуджувати в юних душах допитливість і потім задовольняти її”.

*Анатолій Франс
французький прозаїк*

“Кожен великий успіх науки має своїм джерелом велику сміливість уяви”.

*Джон Дьюї
американський філософ і педагог*

“Три риси роблять з людини диво – і це вищі дари Верховної Щедроті: плідний талант, глибокий розум, витончений і щасливий смак”.

*Бальтасар Грасіан-і-Моралес
іспанський прозаїк*

